

Нормативні вимоги щодо використання пестицидів у сільському господарстві

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Визначено основні нормативні документи щодо використання пестицидів в сільському господарстві України та Європейського союзу. Розглянуто ряд нормативно-правових актів, що спрямовані на конкретизацію вимог Закону України «Про пестициди і агрохімікати».

Ключові слова: пестициди, агрохімікати, законодавство України, законодавство ЄС.

Regulatory requirements on the use of pesticides in agriculture

Abstract. *The basic regulations on the use of pesticides in agriculture Ukraine and the European Union. A number of regulations aimed at the specification of the Law of Ukraine "On Pesticides and Agrochemicals".*

Key words: pesticides, agrochemicals, legislation Ukraine EU legislation

Людина та її здоров'я – найбільша цінність Української держави. Держава докладає великих зусиль, створюючи умови безпечної життєдіяльності людини як у навколишньому середовищі, так і в середовищі праці. Завдання охорони праці – забезпечення безпечних, нешкідливих і сприятливих умов праці через вирішення багатьох складних завдань. В Україні прийнято ряд нормативно-правових актів, що регулюють правові відносини у сфері використання пестицидів.

Пестициди – це токсичні речовини, їх сполуки або суміші речовин хімічного чи біологічного походження, призначені для знищення, регуляції та припинення розвитку шкідливих організмів, внаслідок діяльності яких вражаються рослини, тварини, люди і завдається шкоди матеріальним цінностям, а також гризунів, бур'янів, деревної, чагарникової рослинності, засмічуючих видів риб.

Рамковим документом, що регулює питання поводження з пестицидами є Законі України «Про пестициди і агрохімікати» від 2 березня 1995 року (в редакції від 01.01.2016) [1]. Відповідно до даного закону встановлюються загальні положення поводження з пестицидами, вимоги до проведення державних випробувань та державної реєстрації пестицидів, агрохімікатів і технічних засобів їх застосування, до виробництва, транспортування, реалізації, зберігання, застосування, утилізації, знищення та знешкодження пестицидів.

В Україні контроль за використанням пестицидів та агрохімікатів здійснюється за допомогою встановлення певних вимог до юридичних та фізичних осіб, які здійснюють зберігання, транспортування та використання добрив, хімічних засобів захисту рослин та інших токсичних препаратів і речовин згідно з вимогами діючих нормативно правових актів [2].

Законодавством ухвалено ряд нормативно-правових актів, що спрямовані на конкретизацію вимог Закону «Про пестициди і агрохімікати». Це здійснено з метою врегулювання правовідносин, пов'язаних з державною реєстрацією, виробництвом, закупівлею, транспортуванням, зберіганням, торгівлею та застосуванням безпечним для здоров'я людини і навколишнього природного середовища пестицидів і агрохімікатів, визначення прав і обов'язків підприємств, установ, організацій та громадян, а також повноважень органів державної виконавчої влади і посадових осіб [1].

Нормативні вимоги вимоги ЄС щодо використання пестицидів складаються з наступних основних елементів:

1. Регулювання торгівлі небезпечними хімікатами. Імпорт небезпечних хімічних речовин в ЄС підлягає контролю відповідно до Роттердамської конвенції про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин і пестицидів у міжнародній торгівлі. Положення Конвенції імplementовані в законодавство ЄС Регламентом ЄП та Ради ЄС 689/2008 від 17.06.2008 р. щодо експорту та імпорту небезпечних хімікатів. Уся інформація щодо вимог імпорту,

встановлених для конкретних товарів міститься в Європейській базі даних експорту та імпорту небезпечних хімічних речовин – EDEXIM.

2. Контроль на наявність стійких органічних забруднювачів. Політика ЄС спрямована на усунення або зведення до мінімуму використання цих продуктів у відповідності до Стокгольмської конвенції про стійкі органічні забруднювачі та Протоколу до регіональної Конвенції СЕК ООН з транскордонного забруднення повітря на великі відстані. Базовий документ законодавства Євросоюзу – Регламент ЄП та Ради ЄС № 850/2004 від 29.04.2004 р [3].

3. Реєстрація, оцінка, дозвіл та обмеження хімічних речовин (REACH). REACH введено в дію Регламентом ЄП та Ради ЄС № 1907/2006 від 18.12.2006 р. Ним встановлено систему обліку існуючих і нових речовин, а також визначено вимоги для виробників держав-членів ЄС та імпортерів Євросоюзу щодо продуктів, які містять хімічні речовини. Управління системою REACH здійснюється з боку Європейського хімічного агентства (ECHA) [4].

4. Вимоги до засобів захисту рослин та біоцидів. В ЄС засоби захисту рослин для розміщення на ринку мають бути авторизовані у відповідності до положень Регламенту ЄП та Ради ЄС № 1107/2009 від 21.10.2009 р. У свою чергу, біоциди (дезінфікуючі засоби, консерванти, несільськогосподарські пестициди), що постачаються на ринок ЄС мають відповідати вимогам Директиви ЄП та Ради ЄС 98/8/ЄС від 18.02.2008 р. та низці інших законодавчих актів Євросоюзу [3].

Таким чином, сільське господарство на сучасному етапі не може обходитися без використання пестицидів. Однак при їх неправильному використанні та зберіганні виникає загроза для навколишнього середовища. Зокрема, в результаті порушення відповідних технологій та норм відбувається забруднення ґрунтів, вод, атмосферного повітря й накопичення залишків пестицидів у продуктах харчування і кормах, внаслідок чого виникають екологічні ризики для людини, рослинного і тваринного світу.

Даній проблемі присвячена досить велика кількість нормативних актів, що однозначно свідчить про розуміння з боку держави важливості окресленої проблеми та бажання сформувати ефективну систему правового регулювання, яка відповідає міжнародним вимогам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 № 86/95-ВР в редакції від 01.01.2016.

2. **Ткачук Олег Застосування пестицидів в Україні: правове регулювання** [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.agro-business.com.ua/u-pravovomu-poli/2019-zastosuvannia-pestytsydiv-v-ukraini-pravove-regulivannia.html>

3. **Основні вимоги законодавства ЄС до безпеки та якості товарів** [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/Ukraine+-+EU+export-import+helpdesk+/Non-tariff+regulation/%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96+%D0%B2%D0%B8%D0%BC%D0%BE%D0%B3%D0%B8+%D0%84%D0%A1+%D0%B4%D0%BE+%D1%96%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%85+%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%80%D1%96%D0%B2>

4. **Агентство Європейського союзу** [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.echa.europa.eu>.

Безусяк Яна Іванівна – студентка групи ЕКО-12, інститут екологічної безпеки і моніторингу довкілля, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Дембіцька Софія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри БЖД, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: sofia.dem@mail.ru

Bezussyak Yana Ivanivna - Institute of Ecological Security and Environmental Monitoring, Vinnytsia National Technical University. Vinnitsa

Dembitskaya Sofiya V., Ph.D., associate professor, assistant professor of of Department of Life Safety, Vinnytsia National Technical University, Vinnitsa, mail: sofia.dem@mail.ru